

DRŽAVNA AGENCIJA ZA ISTRAGE I ZAŠTITU
FINANSIJSKO-OBAVJEŠTAJNI ODJEL

PRANJE NOVCA I FINANSIRANJE TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI
Statistički podaci i otkriveni pojavnici u 2018. godini

Avgust 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. PRAVNI OKVIR.....	4
3. ORGANIZACIONA STRUKTURA.....	5
4. STATISTIČKI POKAZATELJI.....	6
4.1. Statistički pokazatelji o prikupljenim podacima	6
4.2. Statistički pokazatelji o podacima prikupljenim od nadležnih institucija.....	8
4.3. Statistički pokazatelji o korištenju prikupljenih podataka	9
5. MEĐUNARODNA SARADNJA.....	13
6. OSTALE AKTIVNOSTI.....	14
6.1. EU IPA 2013 Twinning projekat „Podrška borbi protiv pranja novca“	14
6.2. Projekat tehničke nadogradnje AMLS-a (tehnička komponenta EU IPA 2013 projekta)	15
6.3. Procjena rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH	15
6.4. Regionalna konferencija šefova finansijsko-obavještajnih jedinica Mostar	16
6.5. Radna grupa za izradu prijedloga Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, imenovana od strane Vijeća ministara BiH	17
6.6. Delegacija Bosne i Hercegovine pri Komitetu eksperata Vijeća Evrope za evaluaciju borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma (BiH Moneyval delegacija)	17
6.7. Aktivnosti u vezi sa uklanjanjem BiH sa FATF-ove „sive liste“	18
6.8. Konferencija strana ugovornica Varšavske konvencije	18
7. TIPOLOGIJE PRANJA NOVCA	19
8. AKTIVNOSTI FOO-a PLANIRANE ZA NAREDNI PERIOD	20
9. KORISNI LINKOVI	21

1. UVOD

Finansijsko-obavještajni odjel (u daljem tekstu: FOO) Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: SIPA) predstavlja centralnu finansijsko-obavještajnu jedinicu u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH) koja funkcioniše u skladu sa međunarodnim standardima u oblasti borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

U skladu sa Zakonom o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu i Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, FOO obavlja poslove koji se odnose na sprečavanje, otkrivanje i istraživanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, poslove koji se odnose na promoviranje saradnje između nadležnih organa BiH, Federacije BiH (u daljem tekstu: FBiH), Republike Srpske (u daljem tekstu: RS) i Brčko distrikta BiH (u daljem tekstu: BDBiH) u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i na promoviranje saradnje i razmjene informacija s nadležnim organima drugih država i međunarodnih organizacija zaduženih za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

FOO je, kao osnovna organizaciona jedinica SIPA-e, operativno od 28.12.2004. godine, kada je stupio na snagu prvi Zakon o sprečavanju pranja novca, a 29.06.2005. godine primljeno je u Egmont grupu finansijsko-obavještajnih jedinica¹ (u daljem tekstu: FOJ). Od navedenog perioda, dva puta je donesen novi Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i trenutno je na snazi Zakon iz 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, br. 47/14 i 46/16).

Zakonodavni i institucionalni okvir u BiH je takav da sistem sprečavanja, otkrivanja i istraživanja krivičnih djela pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH nije u nadležnosti samo jedne institucije već se radi o oblasti koja je u nadležnosti institucija na svim nivoima vlasti uz zakonsko definiranje uloge svih učesnika sistema, te njihove obavezne međusobne interakcije i saradnje.

Primarni zadatak FOO-a je da prima, prikuplja, evidentira i analizira informacije, podatke i dokumentaciju, te istražuje i prosljeđuje rezultate analiza i/ili istraga nadležnim tužilaštvima i drugim nadležnim organima, kako u BiH tako i u inostranstvu, koji istražuju krivična djela pranja novca i/ili finansiranja terorističkih aktivnosti.

Ukoliko FOO sumnja u pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti u vezi s nekom transakcijom ili osobom, ovlašteno je za privremeno obustavljanje te transakcije ili transakcija u trajanju do pet radnih dana, kao i za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja klijenta u trajanju do šest mjeseci.

¹ Jedinstveno tijelo 155 finansijsko-obavještajnih jedinica koje pruža platformu za sigurnu razmjenu stručnosti i finansijsko-obavještajnih podataka za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

FOO je nadležno i da drugim organima u BiH i inostranstvu samoinicijativno dostavi odgovarajuće podatke, informacije i dokumentaciju koji se prikupe u skladu s Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, a za koje procijeni da bi mogli biti značajni tim organima pri donošenju odluka iz njihove nadležnosti u vezi sa istraživanjem krivičnih djela pranja novca, predikatnih krivična djela i finansiranja terorističkih aktivnosti. Takođe, FOO neposredno postupa po naredbama i zahtjevima tužilaštava, kako u djelokrugu nadležnosti propisanih Zakonom, tako i po zakonima o krivičnom postupku. Podaci, informacije i dokumentacija prikupljeni u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti su obavještajnog karaktera i koriste se u svrhu sprečavanja i otkrivanja pranja novca, predikatnih krivičnih djela i finansiranja terorističkih aktivnosti.

FOO obavlja i poslove koji se odnose na predstavljanje BiH u međunarodnim tijelima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao što je vodeća uloga u Delegaciji Bosne i Hercegovine pri Komitetu eksperata Vijeća Evrope za evaluaciju borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: Moneyval), odnosno uloga u Delegaciji Bosne i Hercegovine pri Konferenciji strana ugovornica Konvencije Vijeća Evrope o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma – Varšavska konvencija.

Pored navedenog, FOO aktivno učestvuje u aktivnostima unapređenja borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti učešćem u projektima, obukama obveznika Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i obukama službenika nadležnih organa u BiH.

2. PRAVNI OKVIR

Poslovi i zadaci iz nadležnosti FOO-a propisani su sljedećim zakonskim i podzakonskim propisima:

- Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, br. 47/14 i 46/16);
- Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu („Službeni glasnik BiH“, br. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 i 40/12);
- Pravilnik o provođenju Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj 41/15);
- Uputstvo o načinu popune obrazaca i elektronskog unosa podataka za prijavu novčanih transakcija od strane obveznika („Službeni glasnik BiH“, br. 41/15);
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Državne agencije za istrage i zaštitu, broj 16-09-02-721-31/13 od 06.10.2014. godine.

3. ORGANIZACIONA STRUKTURA

FOO je osnovna organizaciona jedinica SIPA-e sačinjena od tri odsjeka:

1. Analitički odsjek;
2. Odsjek za istrage;
3. Odsjek za pravna pitanja, međunarodnu saradnju i podršku.

Poslove i zadatke iz djelokruga rada FOO-a, prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji SIPA-e, obavljaju policijski službenici, državni službenici i zaposlenici.

Organizaciona šema FOO-a

4. STATISTIČKI POKAZATELJI

Primarni zadatak FOO-a, koji se ogleda u primanju, prikupljanju, evidentiranju i analiziranju informacija, podataka i dokumentacije te istraživanju i prosljeđivanju rezultata analiza i/ili istraga nadležnim tužilaštvima i drugim nadležnim organima koji istražuju krivična djela pranja novca i/ili finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH i u inostranstvu, realizira se kroz obavezno dostavljanje podataka o različitim vrstama transakcija od strane niza institucija.

4.1. Statistički pokazatelji o prikupljenim podacima

Komercijalne institucije koje posluju u finansijskom i nefinansijskom sektoru (u daljem tekstu: obveznici), na osnovu Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, obavezane su provoditi mjere za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. U okviru tih mjera propisana je obaveza da FOO-u dostavljaju izvještaje o:

- sumnjivim transakcijama, klijentima ili osobama;²
- gotovinskim transakcijama čija vrijednost iznosi ili prelazi iznos od 30.000,00 KM;
- povezanim gotovinskim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi ili prelazi iznos od 30.000,00 KM.

Najveći broj navedenih izvještaja obveznici dostavljaju elektronski, odnosno putem aplikativnog softvera za prijavu transakcija (u daljem tekstu: AMLS).

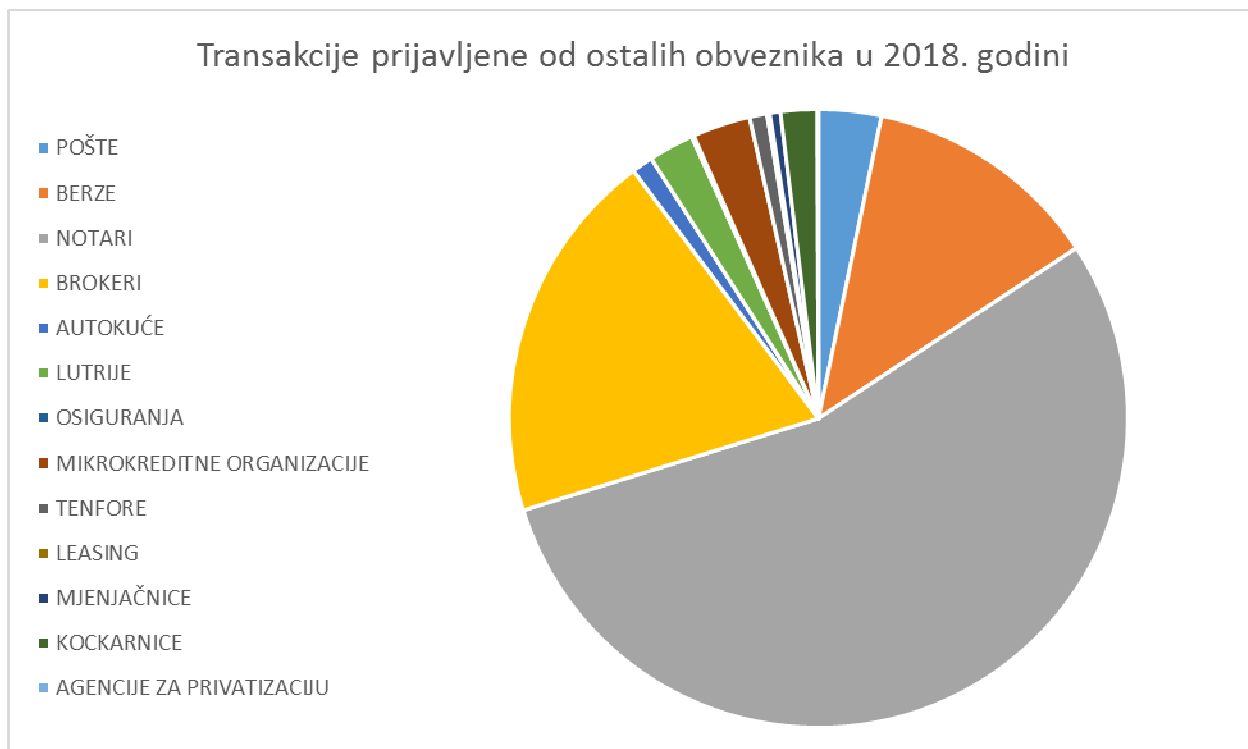
Tokom 2018. godine zaprimljeno je:

- 455 izvještaja o sumnjivim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi 153.162.371,92 KM, od kojih su banke dostavile 242 izvještaja čija ukupna vrijednost iznosi 148.729.281,66 KM, ostali obveznici su dostavili 213 izvještaja čija ukupna vrijednost iznosi 4.433.090,26 KM, dok je jednu transakciju u vrijednosti od 284.929,27 KM okarakterirao kao sumnjivu analitičar FOO-a³;
- 475.631 izvještaj o gotovinskim i povezanim gotovinskim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi 19.850.530.935,38 KM, od čega su banke dostavile 471.665 izvještaja čija ukupna vrijednost iznosi 18.935.806.293,50 KM a ostali obveznici su dostavili 3.966 izvještaja čija ukupna vrijednost iznosi 914.724.641,88 KM.

² Sumnjiva transakcija je svaka transakcija za koju obveznik ili nadležni organ procijeni da u vezi s transakcijom ili osobom koje obavlja transakciju postoje opravdani razlozi za sumnju ili sumnja na počinjenje krivičnog djela pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti, odnosno da transakcija uključuje sredstva koja su prizašla iz nezakonitih aktivnosti.

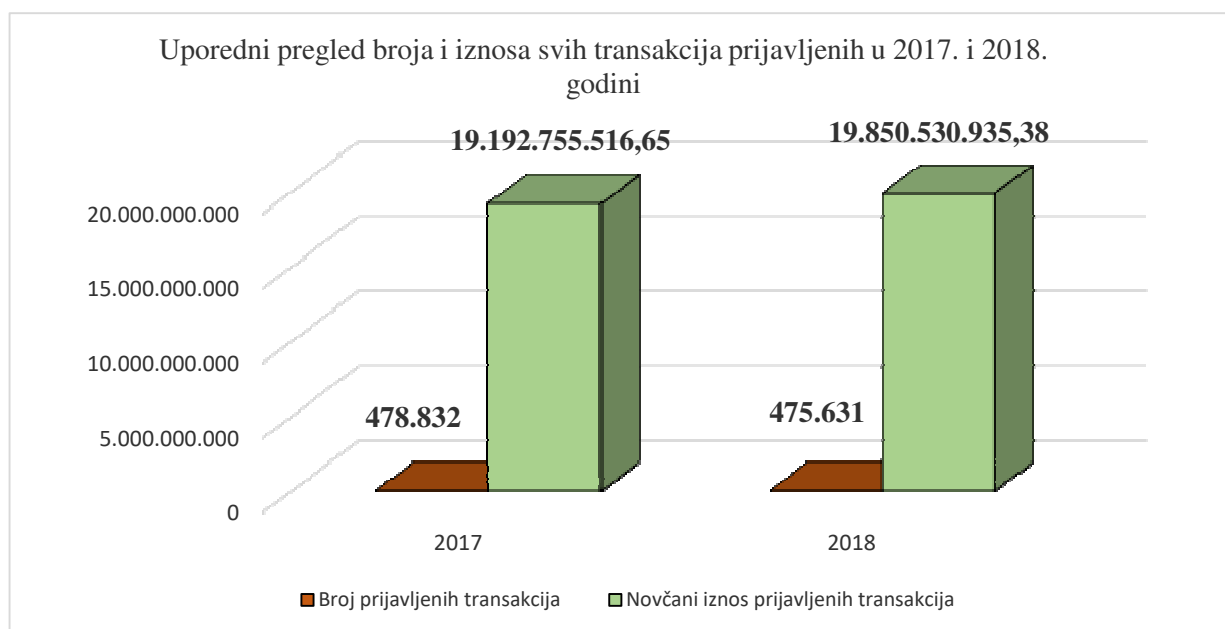
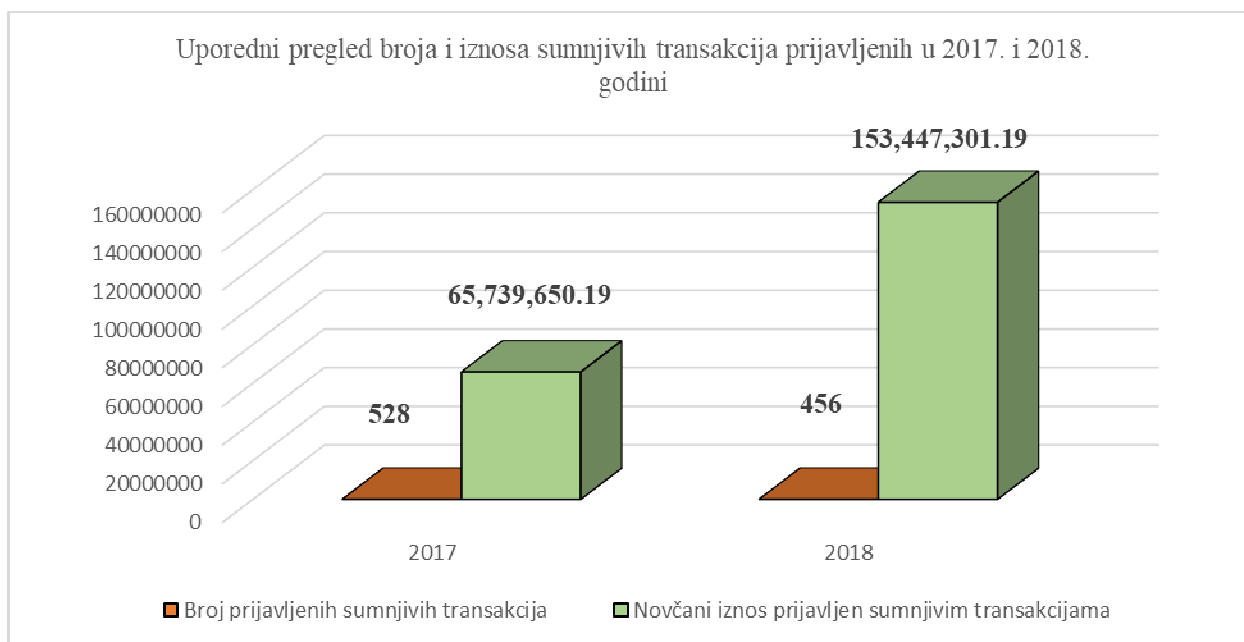
³ Procjena temeljena na raspoloživim podacima i dokumentaciji u vezi sa transakcijom, klijenta ili osobe.

Iz prezentiranih podataka jasno je da su u 2018. godini banke⁴ imale najznačajnije učešće u prijavama transakcija, a što je posljedica dominantne uloge banaka u sektoru finansijskih usluga u BiH.

Grafičkim prikazom navedene strukture prijavljenih transakcija i njihovim upoređivanjem sa podacima iz 2017. godine evidentan je pad ukupnog broja a rast ukupne vrijednosti prijavljenih transakcija svih kategorija, tako je ukupna vrijednost svih prijavljenih transakcija sa 19.192.755.516,65 KM iz 2017. godine povećana na 19.850.530.935,38 KM, dok je ukupna vrijednost prijavljenih sumnjivih transakcija sa 65.739.650,19 KM iz 2017. godine povećana na iznos od 153.447.301,19 KM u 2018. godini.

⁴ U BiH je tokom 2018. godine poslovalo ukupno 27 banaka.

4.2. Statistički pokazatelji o podacima prikupljenim od nadležnih institucija

Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti uspostavljena je obaveza provođenja mjera za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih

aktivnosti u BiH i za određene organe i institucije nadležne za različite oblasti, što rezultira dostavljanjem podataka iz njihovog djelokruga rada FOO-u.

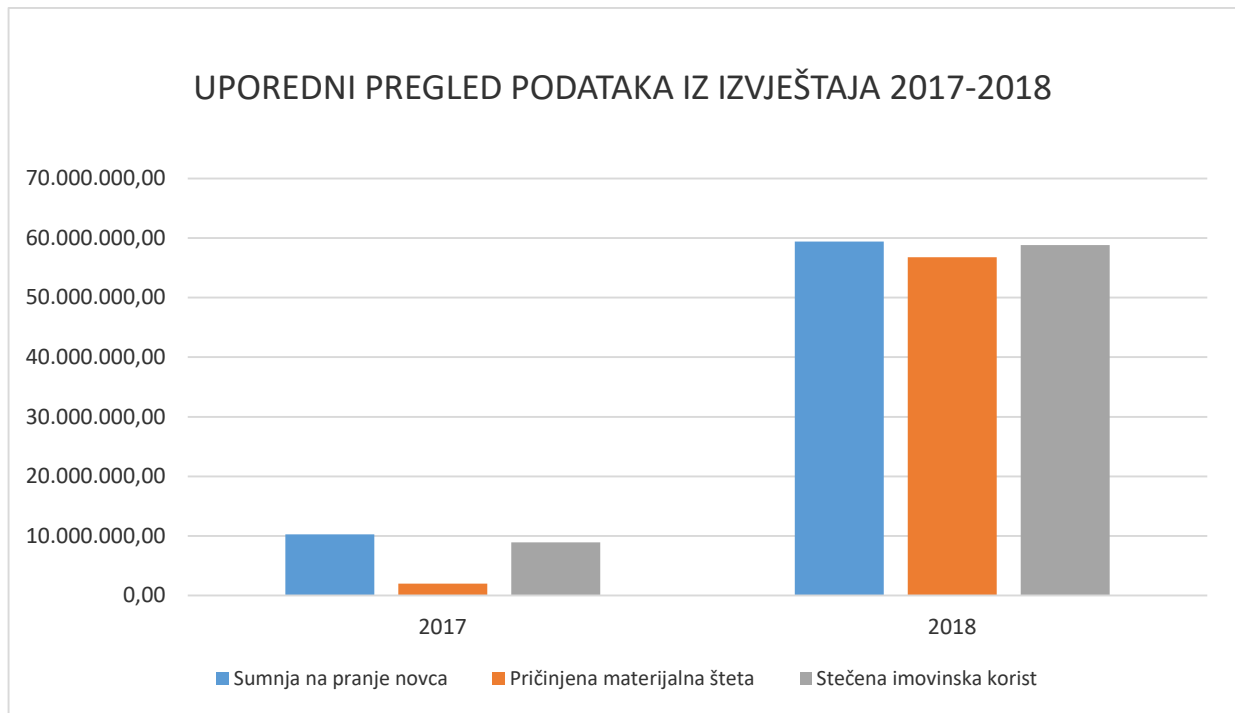
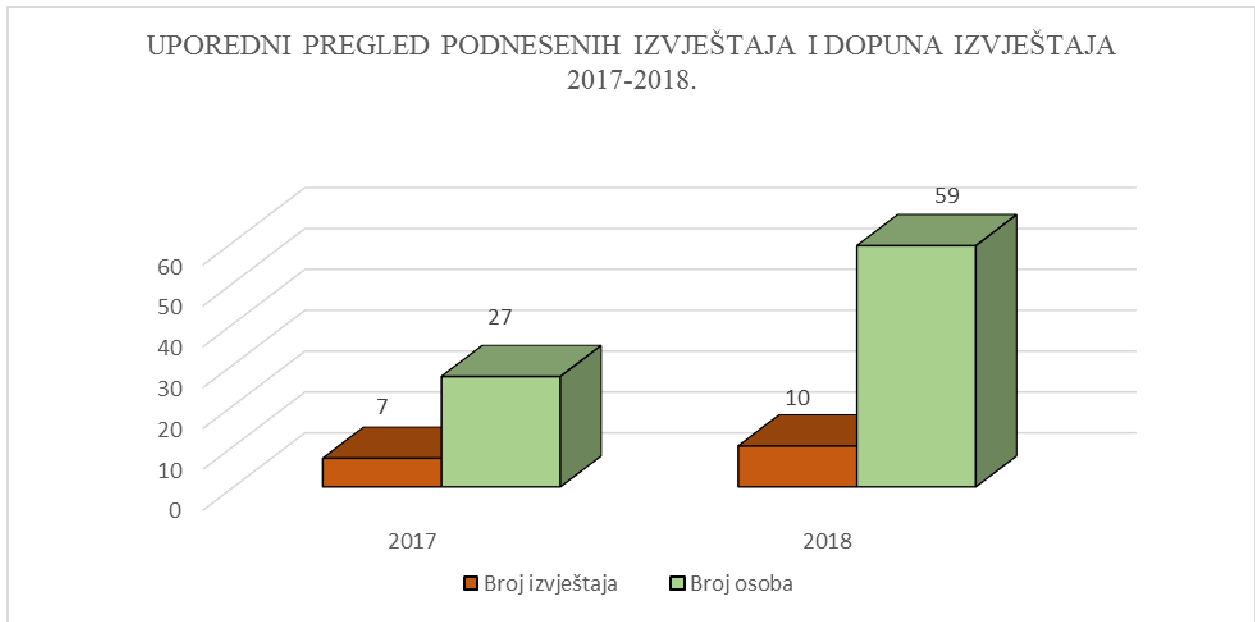
Uloga Uprave za indirektno oporezivanje BiH (u daljem tekstu: UIO BiH) ogleda se u otkrivanju i evidentiranju prenosa gotovog novca, čekova, vrijednosnih papira na donosioca, plemenitih metala i dragog kamenja u vrijednosti od 20.000 KM ili više preko državne granice, u skladu sa kojom je UIO BiH tokom 2018. godine FOO-u dostavila podatke o ukupno 636 evidentiranih slučajeva prenosa novca preko državne granice čija ukupna vrijednost iznosi 3.410.418.839,86 KM.

Za isti period su entitetska tijela nadležna za registriranje prometa vrijednosnim papirima (Registar vrijednosnih papira FBiH i Centralni registar hartija od vrijednosti RS) dostavila podatke o ukupno 12.749 realiziranih transakcija prometa akcijama čija ukupna vrijednost iznosi 126.431.031,70 KM.

4.3. Statistički pokazatelji o korištenju prikupljenih podataka

Podatke prikupljene od obveznika FOO koristi za sprečavanje, otkrivanje i istraživanje krivičnih djela pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti preduzimanjem mjera i radnji za koje je nadležno po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i po zakonima o krivičnim postupcima. U kontekstu navedenog, FOO je tokom 2018. godine tužilaštvima dostavilo osam izvještaja i dvije dopune izvještaja kojim je za ukupno 59 osoba dokumentirano postojanje osnova sumnje da su počinili krivično djelo pranje novca i više predikatnih krivičnih djela, čime su u legalne novčane tokove ubacili 59.419.391,28 KM nelegalno stečenog novca a budžetu FBiH i više pravnih osoba pričinili materijalnu štetu u ukupnom iznosu od 56.791.027,20 KM, te stekli imovinsku korist u ukupnom iznosu 58.819.709,28 KM, dok je 2017. godini prijavljeno postojanje osnova sumnje da je u legalne novčane tokove ubačeno 10.275.546,00 KM, pričinjena materijalna šteta od prijavljenih krivičnih djela u ukupnom iznosu od 2.000.000,00 KM te stečena imovinska korist u ukupnom iznosu od 8.935.546,00 KM.

Navedeni uporedni podaci prikazani su u narednim grafikonima.

Prezentirani podaci pokazuju da je u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu tužilaštvima dostavljeno više izvještaja o počinjenim krivičnim djelima protiv većeg broja osoba, kojim je takođe i dokumentirana sumnja na pranje novca u znatno većem iznosu što se odnosi i na pričinjenu materijalnu štetu i stečenu imovinsku korist.

Tokom 2018. godine FOO je primjenjivalo i druge mjere i radnje iz svoje nadležnosti, te je:

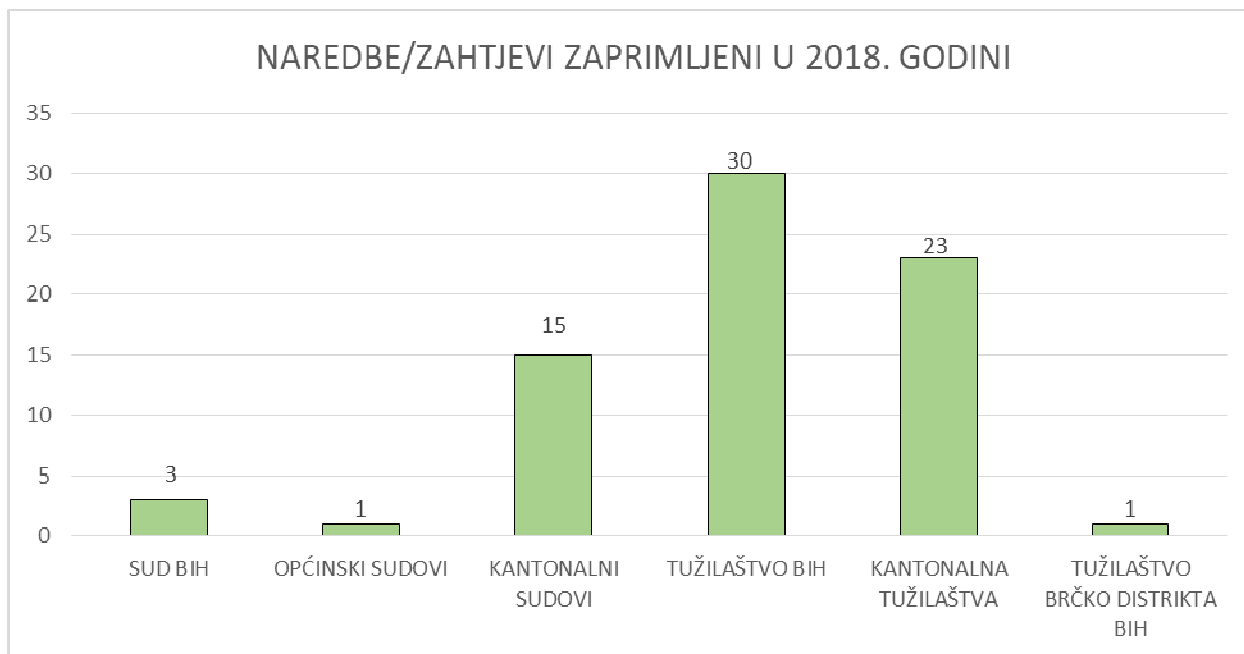
- zbog sumnje na pranje novca, a na osnovu zakonskog ovlašćenja izdato osam naloga za privremenu obustavu transakcija u ukupnom iznosu od 104.049.653,10 KM (na računima pet fizičkih osoba i dvije pravne osobe);
- izdata tri naloga bankama za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja po računima njihovih klijenata;
- u sklopu obavljanja redovnih policijskih poslova i zadataka, sačinjeno deset kriminalističko-obavještajnih izvještaja;
- drugim policijskim i poreskim organima svih nivoa u Bosni i Hercegovini proslijeđeno 78 informacija na dalje postupanje.

Prema povratnim informacijama, zaprimljenim u izvještajnom periodu, policijski i poreski organi su na osnovu informacija FOO-a dokumentirali postojanje elemenata sumnje na počinjenje više krivičnih djela i prekršaja:

- poreski organi FBiH i RS su nadležnim tužilaštvima u FBiH i RS podnijeli krivične prijave u vezi sa utvrđenim izbjegavanjem poreskih obaveza u ukupnom iznosu od 2.049.685,21 KM;
- MUP RS je nadležnom tužilaštvu u RS podnio Izvještaj o počinjenom krivičnom djelu „Prevara“ kojim je pribavljena imovinska korist u iznosu od 2.574.362,78 KM;
- Poreska uprava FBiH (u daljem tekstu: PU FBiH) je za četiri pravne osobe utvrdila dodatne poreske obaveze u ukupnom iznosu od 111.422,07 KM za koje su izdati prekršajni nalozi, dok su za dvije fizičke osobe utvrđene dodatne poreske obaveze u ukupnom iznosu od 2.459.028,48 KM;
- PU FBiH je, na osnovu podataka koje je dostavio FOO, na području FBiH prikupila dodatne podatke o svim osobama koje su putem PayPal sistema plaćanja u periodu od 2015. do 2017. godine ostvarile prilive na transakcijske račune u iznosima od 10.000,00 KM i više tokom jedne godine. Nakon analize prikupljenih podataka PU FBiH je utvrdila da su 843 fizičke osobe sa prebivalištem na području FBiH ostvarile prihode u ukupnom iznosu od 38.351.662,00 KM nakon čega je objavljen poziv svim osobama za prijavljivanje poreza po osnovu ostvarenog dohotka.

Tokom 2018. godine FOO je realizirao i istražne aktivnosti postupanjem po ukupno 77 naredbi/zahtjeva nadležnih tužilaštava, od toga u 2018. godini zaprimljene su 73 naredbe/zahtjeva, dok je postupanje po četiri naredbe/zahtjeva započeto tokom 2017. godine i nastavljeno u 2018. godini.

Pregled primljenih naredbi/zahtjeva u 2018. godini po tužilaštvima i sudovima, koji su iste dostavili na postupanje, naveden je u narednom grafičkom prikazu.

Postupajući po naredbama nadležnih sudova i zahtjevima nadležnih tužilaštava u BiH, FOO je u 2018. godini realiziralo sljedeće aktivnosti:

- izvršeni su pretresi na 25 lokacija;
- realizirane su četiri operativne akcije i lišene slobode dvije osobe;
- od 31 osobe su uzete izjave na zapisnik o ispitivanju svjedoka i saslušanju osumnjičenih osoba.

Tokom realizacije navedenih naredbi i zahtjeva sačinjeno je te nadležnim tužilaštvima dostavljeno ukupno 58 izvještaja o preduzetim mjerama i radnjama i izvještaja o provedenim finansijskim istragama, kao što je prikazano u narednoj tabeli.

IZVJEŠTAJI O PREDUZETIM MJERAMA I RADNJAMA I IZVJEŠTAJI O PROVEDENIM FINANSIJSKIM ISTRAGAMA	
Tužilaštvo BiH	20
Kantonalna tužilaštva	22
Sud BiH	4
Kantonalni sudovi	12
UKUPNO	58

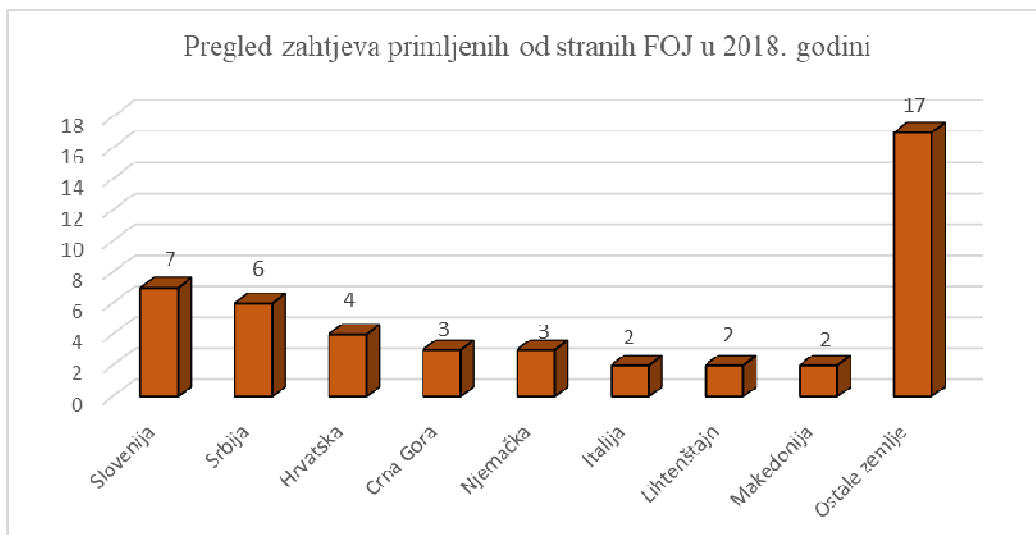
5. MEĐUNARODNA SARADNJA

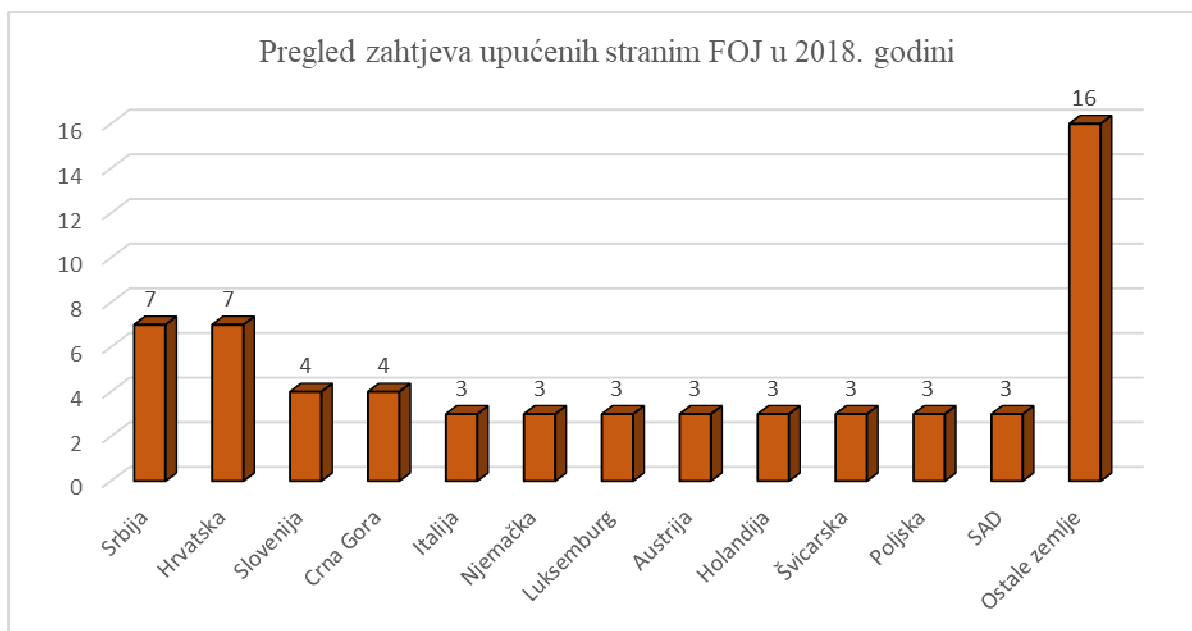
Kao centralna finansijsko-obavještajna jedinica u BiH, FOO ostvaruje kontinuiranu međunarodnu saradnju sa stranim FOJ i međunarodnim organizacijama koje djeluju u oblasti borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Međunarodna saradnja realizira se u vezi sa konkretnim istražnim aktivnostima kao i u vezi sa ispunjavanjem međunarodnih obaveza BiH na planu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

U skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, FOO je nadležno da sa nadležnim organima u inostranstvu razmjenjuje odgovarajuće obavještajne podatke, informacije i dokumentaciju koji se prikupe u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, što se realizira u okviru EGMONT grupe.

U tom kontekstu, FOO je tokom 2018. godine u 171 navratu kontaktiralo FOJ u inostranstvu, od čega su se 62 zahtjeva odnosila na saradnju po konkretnim predmetima rada, a 109 na međusobno informiranje koje nije povezano sa konkretnim predmetima rada. U 381 slučaju FOO su kontaktirali različiti FOJ, od čega se 46 zahtjeva stranih FOJ odnosilo na konkretne predmete rada, a 335 na međusobno informiranje koje nije povezano sa konkretnim predmetima rada.

Grafički pregled ostvarene međunarodne saradnje u nastavku ukazuje da je ta saradnja posebno izražena sa zemljama okruženja te drugim zemljama poznatim po prisustvu građana iz BiH na njihovom području po raznim osnovama, odnosno sa zemljama čiji su građani po različitim osnovama prisutni na području BiH.

6. OSTALE AKTIVNOSTI

Kao centralna finansijsko-obavještajna jedinica u BiH, FOO je kontinuirano aktivno uključeno u realizaciju projekata i aktivnosti od značaja za unapređenje kapaciteta i sposobnosti svih tijela u BiH koja su nadležna za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. U nastavku su izdvojene najznačajnije aktivnosti.

6.1. EU IPA 2013 Twinning projekat „Podrška borbi protiv pranja novca“

Realizacija projekta započeta je u aprilu 2017. godine, a predviđeno je da traje do kraja januara 2020. godine. Cilj projekta je osnažiti tijela u BiH u borbi protiv pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala do nivoa potrebnog za pristupanje EU. U realizaciju navedenog projekta sa EU ekspertima uključeno je deset službenika FOO-a, kroz učešće u Upravnom odboru, u vidu uloge domaćeg partnera rezidentnog twinning savjetnika, vođe grupa za realizaciju aktivnosti iz projekta po pojedinim komponentama, te aktivnim učešćem u aktivnostima podizanja svijesti i obukama. Realizirano je više aktivnosti koje doprinose unapređenju rada i efikasnosti FOO-a, odnosno realizaciji Zakonom predviđenih obaveza FOO-a, kao što su više različitih obuka za pripadnike različitih institucija i agencija u BiH i inostranstvu, obuka obveznika (banke, notari i advokati), izrada indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, izrada materijala u vezi sa podizanjem svijesti o opasnosti od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i slično.

Tokom 2019. godine održano je 57 misija (radionica, obuka i slično) u kojima su učestvovala 742 učesnika iz BiH i 39 međunarodnih eksperata.

6.2. Projekat tehničke nadogradnje AMLS-a (tehnička komponenta EU IPA 2013 projekta)

U okviru tehničke komponente EU IPA 2013 Twinning Projekta „Podrška borbi protiv pranja novca“, nastavljena je nadogradnja operativnog sistema AMLS-a uz aktivno učešće Radne grupe FOO-a. Cilj nadogradnje je omogućavanje pristupa bazama podataka većeg broja organa i agencija u BiH putem AMLS-a, unapređenje komunikacije sa svim obveznicima sa tendencijom uspostavljanja efikasne dvosmjerne komunikacije i uvođenje softvera za vizuelizaciju i automatsku pretragu baza podataka. U 2018. godini je realiziran najveći dio aktivnosti. Kompletan prelazak na rad putem nadograđenog sistema očekuje se tokom 2019. godine.

6.3. Procjena rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH

Radna grupa za procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH je u 2018. godini završila procjenu rizika, te sačinila Izvještaj i Akcioni plan za otklanjanje nedostataka, koje su u avgustu 2018. godine usvojili Vijeća ministara BiH i vlade entiteta. U navedene aktivnosti bilo je uključeno osam službenika FOO-a koji su imali značajnu ulogu u čitavom procesu započetom u oktobru 2016. godine. U ovom izvještaju predstavljena je matrica sa ukupnim rizicima pranja novca i finansiranja terorizma, kao i matrica pranja novca po sektorima. Skraćena verzija Izvještaja i Akcioni plan dostupni su na internet stranici Ministarstva sigurnosti BiH www.msb.gov.ba. U izvještajnom periodu započete su aktivnosti predviđene Akcionim planom.

RIZICI OD PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA U BiH

PRIJETNJA

VISOKA					
SREDNJE VISOKA				Rizik od pranja novca	
SREDNJA			Rizik od FTA		
SREDNJE NISKA					

NISKA					
	NISKA	SREDNJE NISKA	SREDNJE	SREDNJE VISOKA	VISOKA

RANJIVOST

RIZIK OD PRANJA NOVCA PO SEKTORIMA

PRIJETNJA

VISOKA			Banke		Notari/Nekretnine
SREDNJE VISOKA	Vrijednosni papiri				
SREDNJA			Lizing		Advokati
SREDNJE NISKA					Računovode/Kasina
NISKA	Osiguranja		Mikrokrediti		
	NISKA	SREDNJE NISKA	SREDNJA	SREDNJE VISOKA	VISOKA

RANJIVOST

RASPON RIZIKA

VISOK
SREDNJE VISOK
SREDNJI
SREDNJE NIZAK
NIZAK

6.4. Regionalna konferencija šefova finansijsko-obavještajnih jedinica Mostar

U periodu 03.10-04.10.2018. godine u Mostaru je održana Regionalna konferencija šefova finansijsko-obavještajnih jedinica kojoj je domaćin bilo FOO. Konferencija je organizirana u saradnji sa UNODC-om a prisustvovali su joj šefovi, odnosno delegacije, FOJ Slovenije, Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Albanije i Makedonije. Pored navedenog Konferenciji su u dijelu otvorenog sastanka prisustvovali predstavnici Moneyvala, UNODC-a, CEPOL-a, OSCE-a i IISG-

a. Obrađeni su aktuelno stanje u oblasti sprečavanja i borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u regiji, aktuelni trendovi i tipologije navedenih krivičnih djela, 5. krug Moneyval evaluacija, 4. i 5. EU direktiva i moguće izmjene Regionalnog protokola o borbi protiv pranja novca i finansiranje terorizma.

6.5. Radna grupa za izradu prijedloga Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, imenovana od strane Vijeća ministara BiH

Cilj donošenja novog Zakona je usklađivanje sa FATF preporukama iz 2012. godine, 4. i 5. EU direktivom o sprečavanju korištenja finansijskog sistema u svrhu pranja novca ili finansiranja terorizma, s ciljem otklanjanja nedostataka, odnosno unapređenja sistema konstatiranih u Procjeni rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u BiH. Za predsjedavajućeg radne grupe imenovan je službenik FOO-a. U izvještajnom periodu započete su pripremne aktivnosti Radne grupe.

6.6. Delegacija Bosne i Hercegovine pri Komitetu eksperata Vijeća Evrope za evaluaciju borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma (BiH Moneyval delegacija)

BiH je članica posebnog Komiteta stručnjaka Vijeća Evrope zaduženog za praćenje provođenja mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti – Moneyval, koji funkcioniše po principu uzajamnih procjena država članica prema metodologiji i standardima međunarodnog tijela koje postavlja standarde za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma – FATF. U skladu sa Odlukom Vijeća ministara BiH, službenik FOO-a ima ulogu šefa BiH Moneyval delegacije, čiji je zadatak predstavljanje i ostvarivanje saradnje BiH sa Moneyval komitetom Vijeća Evrope. Delegacija je učestvovala u radu 56. i 57. Plenarne sjednice Moneyval komiteta.

Pored navedenog, 2018. godine na ovom planu realizirano je niz aktivnosti koje uključuju i realiziranje međunarodnih obuka sudija i tužilaca. Preduzete su i aktivnosti u vezi sa više upitnika i nacрта FATF dokumenata, koji su distribuirani prema institucijama u BiH, radi prikupljanja podataka za davanje traženih odgovora. Sekretarijat Moneyvala zaprimio je podatke o očekivanom terminu petog kruga evaluacije za BiH koja je predviđena najranije za 2021. godinu, dok je kao termin za sačinjavanje izvještaja o napretku u okviru četvrtog kruga evaluacija za BiH predviđen decembar 2019. godine.

Delegacija je 2018. godine preduzimala aktivnosti u vezi sa „EU sivom listom“ na kojoj je listirana BiH iako je delistirana sa liste FATF-a. U navedenom kontekstu, zajedno sa

predstavnicima različitih domaćih i međunarodnih institucija, odvijale su se aktivnosti koje su usmjerene na delistiranje BiH sa ove liste.

6.7. Aktivnosti u vezi sa uklanjanjem BiH sa FATF-ove „sive liste“

U februaru 2018. godine Radna grupa za finansijsku akciju – FATF donijela je odluku da se Bosna i Hercegovina ukloni sa liste visokorizičnih i nekooperativnih zemalja jer su realizirane aktivnosti predviđene akcionim planom, odnosno zato što je sistem prevencije i borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma u BiH unaprijeđen. Navedenoj odluci je prethodila on-site posjeta delegacije FATF-a u januaru 2018. godine. Službenici FOO su aktivno učestvovali u pripremi za navedenu posjetu, prisustvovali su sastancima sa FATF-om, odnosno bili široko angažirani za realizaciju aktivnosti predviđenih Akcionim planom sa FATF-om iz 2015. godine. Akcioni plan se odnosio na sljedeće oblasti: kriminalizacija pranja novca, privremene mjere i zapljena, sankcije, propisi i nadzor, opseg krivičnog djela finansiranje terorizma, ciljane finansijske sankcije, neprofitni sektor i prekogranična kontrola valuta.

6.8. Konferencija strana ugovornica Varšavske konvencije⁵

Varšavska konvencija Vijeća Evrope podrazumijeva obavezu svih zemalja potpisnica, među kojima je i BiH, da u svojim sistemima primjene konkretna zakonodavna i institucionalna rješenja koja će doprinijeti efikasnoj borbi protiv pranja novca, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom ili su u vezi sa finansiranjem terorizma. Jedan službenik FOO-a ima ulogu člana bh. delegacije pri Konferenciji strana ugovornica Varšavske konvencije. Tokom 2018. godine održan je jedan sastanak Delegacije.

Pored navedenog, službenici FOO-a bili su angažirani u sljedećim projektima:

- UNODC/CEPOL – Projekat „Izgradnja regionalnih kapaciteta u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u zemljama Jugoistočne Evrope“;
- Radna grupa Centra za edukaciju sudija i tužilaca za reviziju stručnog edukativnog materijala „Borba protiv korupcije i finansijskog kriminala“.

⁵ Konvencija Vijeća Evrope o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma.

7. TIPOLOGIJE PRANJA NOVCA

Tipologije pranja novca predstavljaju metode, tehnike i trendove pranja novca koje, posmatrane u ograničenom vremenskom periodu, imaju više zajedničkih karakteristika ili obilježja. Prepoznavanje i analiziranje novih tipologija posebno je značajno ako u obzir uzmemo okolnost da je pranje novca proces koji se neprekidno razvija. „Perači“ novca, usavršavajući i primjenjujući nove tehnike i modalitete, čine proces pranja novca još kompleksnijim a samim tim i komplikovanijim za otkrivanje i naročito teškim za dokazivanje. Uočavanje novih tipologija je neophodno za izradu analize rizika za potrebe što efikasnijeg preventivnog djelovanja.

Na osnovu raspoloživih podataka, informacija, dokumentacije i dokumentiranih slučajeva pranja novca, tokom 2018. godine uočene su i izdvojene tehnike, trendovi i tipologije pranja novca sa ciljem njihovog boljeg razumijevanja i uočavanja potencijalnih rizika sa kojima su suočeni različiti sektori, te da bi se na taj način doprinijelo sprečavanju i otkrivanju nekih od brojnih metoda koje se koriste za prikriivanje izvora nezakonitih sredstava u BiH. Dosadašnja iskustva kao i iskustva drugih zemalja ukazuju da su oblasti sa visoko izraženim stepenom rizika sa aspekta pranja novca bankarski sektor, uvozno-izvozni poslovi, tržište kapitala, tržište nekretnina i virtuelne valute.

Dokumentirani slučajevi sumnje na pranje novca ukazuju na izraženu zastupljenost sljedećih tipologija koje imaju obilježja pranja novca:

- novac stečen internet prevarama van područja BiH, usmjeren bezgotovinskim transferima u korist pravne osobe u BiH, da bi potom sredstva bila dalje bezgotovinski transferirana u korist dvije pravne osobe u inostranstvu, dok je ostatak sredstava iskorišten za bezgotovinsko plaćanje i gotovinsko podizanje na području BiH;
- novčana sredstva stečena ustupanjem potraživanja od dvije strane pravne osobe (koje su uredno izvršavale svoje obaveze prema pravnoj osobi u BiH), stranoj pravnoj osobi, koja je zadržala za sebe jedan dio novčanih sredstava (što je omogućeno zaključivanjem ugovora o ustupanju potraživanja i prikriivenim obavljanjem transakcija između više evropskih zemalja), dok je drugi dio novčanih sredstava iskorišten za kupovinu dionica iste pravne osobe u BiH u višemilionskom iznosu, što je prikriiveno obavljanjem transakcija između računa pravnih osoba iz ukupno šest zemalja;
- bavljenje posredovanjem u trgovini nekretninama, dovođenjem u vezu kupca i prodavca, bez neophodnog ovlaštenja i suprotno propisima koji propisuju obaveznost registracije, te na taj način sticanje protivpravne imovinske koristi te ulaganje sredstava u kupovinu nekretnina i kapitala pravne osobe;

- osnivanje pravne osobe isključivo u svrhu da se preko nje opere novac, gdje se sačinjavanjem dokumentacije o fiktivnoj trgovinskoj razmjeni sekundarnih sirovina između više pravnih osoba u različitim državama pokušalo prikriti stvarno porijeklo novca stečenog krivičnim djelom, a sve s ciljem da se novčana sredstva legaliziraju kod finansijskih institucija, odnosno učine nedostupnim pravosudnim organima u državi gdje je počinjeno krivično djelo iz kojeg su proizišla pomenuta sredstva;
- bavljenje uvozom i trgovinom motornim vozilima (kupoprodajom) od strane fizičke osobe, bez neophodnog ovlaštenja i suprotno propisima koji propisuju obaveznost registracije, te na taj način sticanje protivpravne imovinske koristi.

Uočene tipologije ukazuju da su gotovinska sredstva doznačena na račune fizičkih osoba i sa njima povezanih privrednih subjekata često visokorizična u kontekstu pranja novca. Kada je riječ o računima pravnih subjekata, navedene tipologije ukazuju i na zastupljenu zloupotrebu transakcija po osnovu novčanih pozajmica od osnivača ili u korist osnivača, kao i transakcija po osnovu pologa pazara, isplata za potrebe blagajne i materijalnih troškova. Zastupljene su i pojave koje indirektno ukazuju na razne vrste prevara, od krađe identiteta, krivotvorenja isprava, do zloupotrebe ovlasti, zloupotrebe platnih kartica, prevara u privrednom poslovanju, lažnog stečaja, nedozvoljene trgovine itd.

8. AKTIVNOSTI FOO-a PLANIRANE ZA NAREDNI PERIOD

U skladu sa zakonom propisanim djelokrugom rada, FOO će kontinuirano prikupljati i analizirati obavještajne podatke i dokumentaciju u vezi sa pranjem novca i finansiranjem terorističkih aktivnosti te istraživati i prosljeđivati rezultate analiza i istraga, podatke i dokumentaciju tužilaštvima i drugim nadležnim organima u BiH i inostranstvu. Pored navedenog, FOO će, u skladu sa raspoloživim kapacitetima, aktivno učestvovati i u svim drugim aktivnostima čiji je cilj unapređenje kapaciteta i stvaranje pretpostavki za uspješnu borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i ispunjavanje međunarodnih obaveza BiH na istom planu. U skladu sa navedenim, FOO će u narednom periodu biti uključeno i u:

- aktivnosti sačinjavanja Nacrta Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u skladu sa preporukama iz relevantnih međunarodnih dokumenata;
- aktivnosti uspostave pristupa registrima stvarnih vlasnika pravnih subjekata na svim nivoima u BiH, u skladu sa zahtjevima relevantnih tijela EU;
- aktivnosti realizacije IPA 2013 projekta koji uključuje:
 - organiziranje većeg broja obuka za pripadnike agencija za provođenje zakona u BiH kao i za pripadnike drugih relevantnih institucija i agencija;

- organiziranje i provođenje kampanje za podizanje svijesti o pojavama pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
 - aktivnosti na implementaciji projekta nadogradnje postojećeg AMLS sistema, koje obuhvataju stvaranje pretpostavki za pristup bazama podataka značajnijih institucija i agencija BiH, FBiH, RS i BDBiH;
- organiziranje i iniciranje organiziranja obuka za ovlaštene osobe obveznika Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, uz aktivno učešće službenika FOO-a u realizaciji obuka.

9. KORISNI LINKOVI

SIPA	www.sipa.gov.ba
Ministarstvo sigurnosti BiH	www.msb.gov.ba
Vijeće ministara BiH	www.vijećeministara.gov.ba
Tužilaštvo BiH	www.tuzilastvobih.gov.ba
Sud BiH	www.sudbih.gov.ba
Parlamentarna skupština BiH	www.parlament.ba
Pravosuđe BiH	www.pravosudje.ba
Uprava za indirektno oporezivanje BiH	www.uino.gov.ba
Granična policija BiH	www.gp.gov.ba
Obavještajno-sigurnosna agencija BiH	www.osa-oba.gov.ba
Agencija za državnu službu BiH	www.ads.gov.ba
Federalno tužilaštvo Federacije BiH	www.ft-ftbih.pravosudje.ba
Republičko tužilaštvo Republike Srpske	www.rt.rs.pravosudje.ba
Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH	www.fib.cest.gov.ba
Centar za edukaciju sudija i tužilaca u RS	www.rs.cest.gov.ba
Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske	www.mup.vladars.net
Poreska uprava Federacije BiH	www.pufbih.ba
Poreska uprava Republike Srpske	www.poreskaupravar.org
Poreska uprava Brčko distrikta BiH	www.bdcentral.net/index.php/ba/institucije/direkcija-za-finansije/poreska-uprava
Federalna uprava policije	www.fup.gov.ba
Agencija za bankarstvo Federacije BiH	www.fba.ba
Agencija za bankarstvo Republike	www.abrs.ba

Srpske	
MONEYVAL	www.coe.int/moneyval
FATF	www.fatf-gafi.org
Egmont grupa	www.egmontgroup.org
Vijeće Evrope	www.coe.int/bs/web/about-us
Evropska unija	www.europa.eu
Interpol	www.interpol.int
ICITAP	www.justice.gov/criminal-icitap
Razvojni program Ujedinjenih naroda	www.baundp.org
Međunarodni monetarni fond	www.imf.org
Svjetska banka	www.worldbank.org